

Fremover

Innkallelsen kom i august, da vi nesten hadde sluttet å vente på den. Elisabet sto ved plommetreet og tynnet ut kart, og hun smilte til meg da jeg kom inn gjennom grinden med posten. Det hadde vært en solrik sommer, vi hadde tilbrakt feriedagene i hagen, for det meste med hver vår bok, og hun hadde bleke striper over tinningene etter solbrillene. Jeg ga henne brevet, som jeg allerede hadde åpnet, og mens hun leste det, løftet jeg på en gren og begynte å fjerne noen kart på måfå. De var på størrelse med eikenøtter og hang tett i tett under de myke bladene. Jeg kastet dem bort på komposthaugen etter hvert som jeg knep dem av. Allerede på mandag, sa Elisabet. Ja, sa jeg. Det står ikke noe om hvor lenge du må være, sa hun. De snakket om en uke, sa jeg, men det kommer vel an på. Da jeg snudde meg, så hun en annen vei, og jeg forsto at hun kom til å gråte. Jeg så etter henne mens hun gikk over plenen mot kjøkkendøren. Hun hadde på seg en trang, gammel bukse jeg ikke hadde sett på lenge, og midjen hennes var bar. Det stakk i meg da jeg kjente lysten komme.

Søndag kveld kjørte hun meg til stasjonen. Jeg var tidlig ute. Det hadde begynt å skumre, og de spredte lampene ble tent mens vi sto der og ventet. Folk passerte med ryggsekker og koffertene som de bar om bord i vognene. Fremme ved lokomotivet sto noen karer i kjeledress og lempet varer fra en truck inn gjennom en stor luke. Elisabet hadde foldet armene over brystet, det hadde vært en lummer dag, men kvelden var kjølig. Jeg sa at det beste hun kunne gjøre var å sove så mye som mulig. Tor, sa hun. Jeg la armene rundt henne. Jeg kjente hvor tynn hun var. Jeg går om bord nå, sa jeg. Hun nikket. Jeg tok kofferten, steg om bord i toget og gikk bakover mot sovevognene. Jeg hadde plass i en tokøys kupé. Det var ingen der da jeg kom, men en fremmed tannbørste sto i et plastglass på speilhyllen. Jeg skjøv kofferten min inn på bagasjehyllen ved døren og gikk bort til vinduet. Elisabet sto fremdeles på perrongen. Det tok en stund før hun fikk øye på meg. Hun kom bort og stilte seg like utenfor, og det så ut som om hun ville si noe. Jeg gjorde tegn til

henne om at vinduet ikke kunne åpnes. Hun nikket. Hun gned seg over de bare overarmene. Vi så på hverandre kanskje et minutt. Så senket hun blikket, snudde seg og gikk.

Jeg hengte dressjakken på en knagg ved vinduet, lukket døren og la meg i underkøyen. Etter litt begynte tankene å løse seg opp, og jeg dormet av. Jeg kunne ikke ha vært lenge borte da jeg våknet av at en fremmed mann sto bøyd over meg og rørte ved armen min. Unnskyld, du ligger i min seng, sa han. Han pekte på billetten sin, som han holdt opp foran meg. Jeg reiste meg langsomt for ikke å svimle. Det var blitt mørkere i kupeen, og toget hadde begynt å gå. Jeg hadde knapt kommet meg på beina før mannen gliste og begynte å klaske meg på skulderen. Men det er jo deg, Tor! sa han. Jeg så på ham. Han hadde en blek dobbelthake som bulte ut over skjortekragen, og han luktet svakt av alkohol. Det var ingenting kjent ved ham. Husker du meg ikke? spurte han. Nei, sa jeg. Det er Pilten. Han så forventningsfullt på meg. Pilten? sa jeg. Han lo litt. Det var jo det dere kalte meg, sa han. Jeg sa at jeg ikke husket noen Pilten, han måtte forveksle meg med en annen. Nei nei nei. Han prikket meg i brystet. Du *heter* Tor, ikke sant? Jo, sa jeg. Ja, da kjenner vi hverandre, sa han. Dermed la han seg inn i underkøyen, slik jeg nettopp hadde ligget. Han la armene bak nakken og så på meg. Skjorten hadde våte flekker under armene. Så du husker ikke den store gutten fra C-klassen? spurte han. Nei, sa jeg. Den feite gutten som dere kalte for Pilten? Jeg svarte ikke. Jeg så ut gjennom vinduet. Et boligfelt gled forbi. Noen spilte fotball på en flombelyst bane. Men jeg husker godt *deg*, sa Pilten bak meg. Tor med det lyse håret. Tor med cross-sykkelen. Tor som viste rumpa når bussen kjørte forbi. Så nå tar du til Sverige? spurte han. Ja, sa jeg. Forretninger? Jeg ristet på hodet. Det er en operasjon jeg må ta, sa jeg. Og så måtte du helt til Sverige? spurte han. Jeg snudde meg. Han lå der og smilte. Jeg så at det likevel var noe kjent ved ham, men jeg greide ikke å plassere ham. Han dro opp en lommelerke fra bukselommen, tok seg en slurk og rakte den deretter til meg. Den var varm etter å ha ligget mot låret hans, og det brant hissig i halsen da jeg drakk. Jeg ga ham lerken tilbake, løftet dressjakken ned fra knaggen og tok meg god tid med å ta den på. Piltens hånd grep rundt bøylen som skulle hindre folk i å rulle ut av køyen. Stikker du? spurte han. Må ha en

øl før jeg legger meg, sa jeg. Han blunket med det ene øyet. Klart det, sa han, klart det.

Det var et moderne togsett med dører som gled opp før jeg rakk å røre ved dem. Folk satt tilbakelent i setene, med blikk som vek unna når jeg møtte dem. Kafévognen var tom for gjester. Jeg fikk ølen min og satte meg ved et vindusbord. Mens jeg drakk, stirret jeg gjennom mitt eget speilbilde og ut i den begynnende natten. Kanskje var det heten, eller det at jeg ikke hadde spist på lenge, jeg vet ikke, men alkoholen virket fra første stund. Jeg drakk ut ølen og kjøpte meg en ny. Iblant krenget toget og ga meg en følelse av å sveve, og de få sekundene det varte, lukket jeg øynene og forestilte meg at jeg fløy ut over landskapet. Halvveis ned i den tredje ølen begynte telefonen å dirre på innerlommen. Jeg tok den ut, men jeg var så fjern fra alt, jeg ble bare sittende og se på navnet hennes i displayet mens jeg tenkte at en samtale ikke ville bringe oss nærmere hverandre. Da det sluttet å ringe, slo jeg av telefonen og stakk den tilbake i lommen. Tar du den ikke? spurte en stemme bak meg. Det var Pilten som hadde kommet inn og stilt seg ved disken. Kafévertinnen skottet på meg over en stabel plastpakkede muffins, hun var i ferd med å skjenke øl til ham. Jeg sa: En er ikke alltid innstilt på å prate. Pilten fikk ølen sin, betalte og satte seg ned ved bordet mitt. Så du vil ikke prate med kona di? spurte han. Jeg lente meg frem i stolen. Du vet visst en hel del om meg, du, sa jeg. Han trakk på skuldrene. Det er ikke alltid så mye å vite, sa han. Jeg drakk av ølen. Han gjorde det samme, og i vinduet så jeg det uklare speilbildet av oss, vi hadde begge grå dressjakke og samme hårfarge. Han sa: Det er forresten helt vanlig at den mislykkede husker den vellykkede og ikke omvendt. Jeg spurte: Så du ser på deg selv som mislykket? Ja, sa han. Han så rett på meg. Han satt godt tilbakelent i stolen og holdt glasset støttet mot det ene låret. Vet du, sa han, før i tiden beundret jeg deg. Hvorfor det? spurte jeg. Han trakk på skuldrene: Du var selvsikker, jentene likte deg, alt det der. Men en dag sluttet jeg, la han til. Å beundre? spurte jeg. Han nikket.

Det var det året da alle holdt på med drager, fortalte Pilten. Kan du huske det? Det var drager å se uansett hvor du gikk. Så snart det var det minste

trekk i lufta, steg de opp fra garasjeplassene og fotballbanene. Jeg nikket. Jeg husket det. Det hadde vært en farsott som bredte seg over boligfeltet og som ble borte igjen like brått som den var kommet. Det var folk som kjøpte byggesett på postordre fra Japan og Korea, store kassedrager med flagg og vimpler, mens andre konstruerte sine egne i sløyden. Pilten husket godt dragen min. Det var den flotteste han noengang hadde sett. Den var av ekte fallskjermstilke, helt svart i stoffet, og lignet en kjempestor flaggermus. Selv hadde jeg nesten glemt den, men nå fikk minnene liv etter hvert som Pilten fortalte. En dag da det blåste friskt, hadde dragen min gjort et byks inn over heisekranen som på den tiden sto i åssiden nedenfor skoleområdet, og linen var blitt hengende fast der oppe. Pilten beskrev gjengen som samlet seg ved foten av kranen, hvor spente de sto der og fulgte med mens jeg kløv over vernegjerdet og oppover den smale stigen i sentrum av sprinkelsøylen. Jeg klatret forbi førerhytten og helt opp til punktet hvor stigen sluttet, og der kunne de se meg legge meg langflat og begynne å slepe meg ut på bommen, men jeg hadde bare kommet noen få armtak før jeg ble liggende urørlig. Da begynte panikken å bre seg på bakken. De trodde jeg hadde besvimt og kom til å falle ned når som helst. De satte i å rope på meg. Tor! ropte de. Tor, Tor, våkn opp! De stirret på ansiktet mitt, som bare var en liten, hvit flekk. Til slutt var det noen som løp oppover røysa for å si fra til voksne.

Pilten tok en slurk av ølen. Det gikk opp for meg at jeg satt og smilte. Ble dere virkelig redde? spurte jeg. Å javisst, sa han. Men du kan tro jeg misunte deg. Tenk å ha en hel gjeng stående der og rope på seg! Og sånn som vi jublet da du kom ned, selv om du ikke hadde vært i nærheten av dragen engang. Han senket stemmen og så mot det mørke vinduet. Dagen etter hadde det blåst sterk kuling, fortalte han. Og det var da han hadde bestemt seg: Han skulle klare det jeg ikke hadde klart. I kveldingen sto han ved kranen igjen, helt alene denne gangen. Det var i ferd med å mørkne, men langt der oppe kunne han se hvordan dragen slo i vinden og nappet i linen så det dirret i hele kranen. Med seg i lommen hadde han foldekniven sin, som han skulle skjære den løs med. Han fortalte om hvordan han hadde gitt seg i vei oppover og kjent vinden ta tak nesten med det samme. Han var jo en feit slask på den tiden, så det var litt av et strev, og hendene ble fort numne av det kalde stålet.

Under ham bredte boligfeltet seg ut, lysene fra alle husene, broen hvor bussene og bilene gikk i et jevnt sig. Skolegården lå opplyst av blåhvite utelamper som kastet små flekker over asfalten, og han kunne se det hemmelige stedet bak søppelcontaineren hvor han hadde pleid å gjemme seg. Det virket så lite og ynkelig alt sammen. Da han nådde førerhytten, klatret han inn for å hvile seg litt. Det sto et halvfullt kaffekrus der inne, som han slapp ut gjennom døren og så etter mens det dalte og slo borti stige-trinn og sprinkler, for til slutt å bli borte i mørket. Så klatret han opp den siste biten og begynte å dra seg ut på bommen. Vinden presset kalde tårer ut i øyekrokene, og han forestilte seg at vi andre sto ved foten av kranen og var fortvilte og ropte at han måtte snu. Men aldri i livet om han skulle snu. Han slepte seg over de store tomrommene mellom sprinklene og kjente hvordan hele bommen gynget mer og mer jo lenger ut han kom. Det var lenger til tuppen enn han hadde trodd, og da han endelig kom ut dit, var armene hans helt visne av anstrengelse. Han ble liggende og se på dragen. Den lignet en øgle der den kastet seg frem og tilbake i mørket, mens det blafret og smalt i det utspente stoffet. I den ene vingen hadde den fått en rift, og det var det som gjorde den så urolig. Det var som om den hadde det vondt, sa Pilten og tok en slurk av ølen. Vondt? sa jeg. Han nikket og blunket med øynene noen ganger. Han fortalte om hvordan han skjelvende hadde kommet seg på beina. Han balanserte med føttene på sprinklene mens han holdt seg til overbjelken med den ene hånden og fikk fatt på linen med den andre. Men da han skulle trekke dragen til seg, viste det seg at vinden var for sterk, og til slutt lente han seg mot overbjelken, surret linen noen runder rundt hånden og kappet den like nedenfor holdepunktet. I det samme kjente han hvilken makt dragen hadde. Den var sterkere enn noe menneske, og han slapp kniven og klamret seg til linen med begge hender, mens han visste at han når som helst kunne bli vippt bakover.

Mens Pilten fortalte, hadde kafévertinnen tørket av bordene, og nå var hun i ferd med å stenge. Hun blinket med taklysene for å få oss bort. Pilten satt og stirret ned i det tomme glasset sitt. Og så, spurte jeg, hva skjedde så? Han så opp mot den ene skulderen min. Det som skjedde er at jeg begynte å tro på Gud, sa han. Så du er kristen? sa jeg. Han ristet på

hodet. Gud er ikke Gud, sa han. Han ville si noe mer. Det satte seg fast i ham, og han løftet glasset til munnen, men oppdaget at det var tomt og satte det fra seg igjen. Og så sluttet du å beundre meg? spurte jeg. Han nikket. Etter det har jeg aldri beundret noe i det hele tatt, sa han. Jeg så ut gjennom vinduet. Et sted over oss gnistret strømvavlederen og lyste opp landskapet et øyeblikk, jeg fikk et glimt av en fôrhøster som sto forlatt på et jorde og et steingjerde som fortapet seg innover i mørket. En konduktør kom gående gjennom vognen og stoppet foran oss. Tor Karlsen, er det en av dere? spurte han. Det er han der, sa Pilten og nikket mot meg. Det er telefon til deg, sa konduktøren. Jeg spurte om det var noe alvorlig. Han svarte ikke, men så på meg med et vennlig blikk. Du kan bli med meg, sa han. Før jeg gikk, skottet jeg bort på Pilten, men han møtte ikke blikket mitt, satt bare med bøyd hode og gned seg over et rødlig utslett i nakken.

Jeg fulgte konduktøren forover i toget. Han låste opp en dør med en nøkkel han hadde hengende i en uttrekkssnor, og vi kom inn gjennom et mørklagt godsrom. I et avlukke med glassvegger satt en uniformskledt mann og så på video med et sløvt blikk. Innerst i rommet sto en skyvedør halvåpen mot førerrommet, og ved siden av den hang telefonen.

Konduktøren smilte og gikk tilbake igjen. Jeg la røret mot øret og sa hallo, men ingen svarte. Elisabet, sa jeg, hva er det? Da var stemmen hennes der. Det er mørket, var alt hun sa. Har du det sånn nå, sa jeg. Hun spurte om hvorfor jeg hadde slått av telefonen. Det var batteriet, sa jeg. Jeg hørte henne puste i røret. Inne i førerrommet satt en rødåret mann tilbakelent i et sete og snakket med en person som var utenfor mitt synsfelt. Det så komfortabelt ut der inne. Foran toget kastet lyktene et spøkelsesaktig skjær over skinnene, som løp innover og innover i mørket. Plutselig vrengte de seg over mot den ene siden, og toget gikk kregende inn i en sving mens det utstøtte et ul. Hva var det? sa Elisabet. Bare lokomotivet, sa jeg. Åh, sa hun, jeg trodde det var en sirene. Jeg spurte om hun satt i stuen. Det gjorde hun, og jeg visste

hvordan hun satt: i skinnstolen, med et pledd trukket over seg, mens hun stirret mot de fortrekte gardinene. Jeg fortalte henne at jeg hadde truffet en gammel kjenning. Hun ville vite hvem det var, og jeg sa at det var Pilten. Pilten? sa hun. Det var det vi kalte ham, sa jeg. Var det en dere mobbet? spurte hun. Jeg vet ikke, sa jeg, jeg husker ham ikke, han husker meg, men ikke jeg ham. Elisabet lød fortvilet: Å nei, sa hun, da er det hukommelsen din igjen. Jeg sa ikke noe. Hva var det dere mobbet ham for? spurte hun. Jeg merket at jeg ble irritert. Jeg vet ikke, sa jeg, jeg husker ham jo ikke. Å Tor, sa hun. Slapp av, sa jeg, det er helt vanlig at en glemmer de som ... De som hva da? spurte hun. Nei, sa jeg, ikke noe. Jeg begynte å snakke om noe annet. Jeg spurte om hvordan hun hadde fått tak i nummeret ut hit, hva hun hadde sagt for å få snakke med meg. Hun svarte ikke. Du må jo ha sagt noe, sa jeg. Jeg sa at du var syk, sa hun. Jeg sa at vi kanskje aldri kom til å treffe hverandre igjen. Men Elisabet, sa jeg. Hun begynte å gråte. Jeg visste ikke hva jeg skulle si, sa hun. Så, sa jeg. Det gjør ikke noe nå. Vi er jo ikke overtroiske heller, er vi vel? Jeg prøvde å le. Det er så mørkt her, gråt hun. Neida, sa jeg, det er bare du som ser det sånn, det vet du jo. Han der Pilten, sa hun, du må be ham om unnskyldning. Ja, sa jeg. Lover du det? Ja, sa jeg. Tor, sa hun, elsker du meg? Elisabet da, sa jeg. Hun lo litt og snufset i røret. Etter litt sa jeg: Nå legger jeg på. Jeg elsker deg, sa jeg. Så la jeg på. Jeg ble stående en stund ved apparatet i tilfelle hun skulle ringe opp igjen. Inne i førerrommet la den rødhårede mannen hånden på en spak og presset den fremover, og togets fart økte. Han merket at jeg sto der og kikket, og han nikket til meg. Alt i orden? spurte han. Det er bare kona mi, hun er litt ... , sa jeg. Han smilte. Sånn er det, vet du, sa han og trakk skyvedøren igjen.

Jeg gikk tilbake til kafévognen. Lyset var slukket og et gitter trukket ned over disken. Det var ingen der lenger. Jeg gikk videre bakover, gjennom de nå mørklagte vognene og inn i sovekupeen. Piltten var der ikke. Lommelerken lå på hodeputen, og på gulvet foran vasken sto en rød sportsbag. Jeg satte meg på køyen hans, lente meg bakover mot veggen og tok en slurk fra lerken. Slik ble jeg sittende, men Piltten kom ikke, og til slutt må jeg ha sovnet, for det neste jeg husker er at det var lyst ute, at jeg hadde hodepine og at dynen var blitt fuktig av brennevin. Jeg reiste meg og skylte fjeset i vann fra den slappe strålen i hjørnevasken. Blikket mitt falt på Piltens tannbørste. Det var surret frysetape rundt skaftet for å gi bedre grep. Synet gjorde meg urolig, og jeg bestemte meg for å ta en tur forover i toget. Jeg gikk helt frem til lokomotivet uten å se Piltten, og på tilbakeveien sjekket jeg toalettene etter hvert som jeg passerte. Jeg prøvde utgangsdørene, om de lot seg åpne under fart, men det gjorde de ikke, og heller ikke vinduene. Passasjerene hadde våknet til live og så smått begynt å flokke seg i gangene. Jeg kom tilbake til kupeen, og der ble jeg sittende på Piltens seng helt til toget var fremme. Utenfor strømmet folk ut på perrongen. Etter noen minutter banket det på døren. Det var konduktøren, som sa at han bare skulle sjekke at alle var våkne. Jeg spurte om han hadde sett noe til den kraftige karen i dressjakke som jeg hadde pratet med kvelden i forveien. Han tenkte seg om, men kunne ikke huske å ha sett ham. Han har nok gått av på en av innlandsstasjonene, sa han. Jeg nikket. Han har vel det, sa jeg.

Det føltes riktig å ta med seg Piltens bagasje. Jeg la tannbørsten og lommelerken ned i bagen, som viste seg å være tom, med unntak av en whiplash-krage av plast og skumgummi. Deretter tok jeg med meg bagen og min egen

koffert og gikk ut. En rulletrapp brakte meg opp i ankomsthallen, hvor solen allerede skinte inn gjennom de store glassrutene. Ute på trappen ble jeg stående og se oppover de fremmede gatene, hvor folk hastet forbi. Jeg gikk ned til drosjekøen og satte meg inn i baksetet på den fremste bilen. Til hospitalet, sa jeg.